

РЕШЕНИЕ

№ 195

гр. В., 05.04.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – В., VI ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и седми март през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Магдалена Б. М.а

при участието на секретаря Нина К. Луканова
като разгледа докладваното от Магдалена Б. М.а Гражданско дело № 20231420100966 по описа за 2023 година

Производството е образувано по постъпила искова молба от Т. Б. И., ЕГН: ***** и И. Б. И., ЕГН: ***** , против Г. Х. Г., ЕГН: *****.

В исковата молба се твърди, че Т. Б. И. и И. Б. И. са наследници по закон на Н. Т.а С. – б.ж. на гр. В., починала на 10.06.2013 г. Поддържа се, че до смъртта си наследодателката Н. С. живеела сама в село Г., община К., в къща, която била собственост на Т. И.. Тя не боледувала и се обгрижвала сама, като отглеждала зеленчукова градина в дома си. Сочи се, че С. нямала нужда от средства, получавала лична пенсия, както и добавка като вдовица, рента от земеделски земи, не се нуждаела от грижи и лечение. Т. И. идвала при нея през седмица, като ѝ носела хранителни продукти, както и други необходими вещи. Многократно Т. и И. предлагали на наследодателката си да дойде да живее при тях, но тя отказвала с мотив, че не се чувства удобно. Един път останала при Т. И. в дома ѝ за 10 дни, като не пожелала да стои повече и заявила, че се чувства добре в село Г..

Излагат се съображения, че малко преди смъртта на Н. С. Т. И. както обикновено отишла в с. Г. да я посети. Не я намерила в дома ѝ, като къщата била заключена и в нея нямало никой. Започнала да търси по съседни, но не я открила, като след известно време хора от селото я насочили към къщата на ответника Г. Г.. Т. И. отишла до къщата, открила ответника Г., като там била и непозната жена. При въпроса дали леля ѝ е при него, същият заявил, че са я взели да я гледат по нейно желание, тъй като е била болна. Т. И. поискала да види леля си и след дълги увещания я открила в дома на ответника Г. в лежачо и безпомощно състояние. Според това, което видяла на място, леля ѝ имала нужда от медицинска помощ, като Т. И. се обадила на спешния телефон 112 и извикала линейка. След това положение ответникът Г. и непознатата жена започнали да заплашват Т. И., като ответникът Г. държал нож в ръката си. Междувременно дошла линейка, която ответникът Г. и жената отпратили, като убедили пристигналите медицински лица, че няма нужда от спешна помощ. Т. И. се уплашила, тъй като Г. държал през цялото време нож в ръката си и напуснала къщата. Повече не се върнала там, като не знаела какво е състоянието на лелята.

Твърди се, че след известно време се обадили на Т. И. да я известят, че лелята е починала в болницата и като наследница следва да се яви, за да организира погребението ѝ. След като Т. И. отишла в болницата, там заварила ответникът Г. и същата жена, с която били заедно в къщата в с. Г.. Те били закарали С. в болницата, тъй като същата се влошила, и след проведени медицински процедури не успяла да се подобри и починала. Т. И. поискала да разбере причината за смъртта на леля си, като да и бъдат представени копия от извършените медицински манипулации. Т. И. организираща погребението на леля си и отишла на място в с. Г.. Там посетила пощенския клон, като установила, че в деня на смъртта на лелята ответникът Г. е получил пенсията ѝ. Служителта на пощенския клон заявила, че същият е представил пълномощно и на това основание му е изплатена пенсията и тя не знае, че титулярят е починал.

Поддържа се, че приживе Н. С. не е имала намерение изобщо да се разпорежда с притежаваното от нея имущество, като това си намерение е заявявала лично на племенниците си Т. И. и на сестра ѝ И.. Сочи се, че съответно след смъртта ѝ за двете сестри било известно, че притежават в съсобственост земеделски земи, които са от наследството на общите наследодатели Ц.П.Б. и Т.Ц.Б.. Имотите не били поделени приживе, като били дадени под аренда на земеделец, който ги обработвал и изплащал рента. Твърди се, че след смъртта на лелята нейният дял в паричен еквивалент се получавал от Т. и И. като нейни наследници. По-миналата година обаче при арендодателя се явило лице, което се легитимирало като собственик на наследствените части от земеделските земи на Н. Т.а С.. Арендодателят информирал за това Т. и И., като същите били изумени от това обстоятелство. Съответно направили справка и установили, че с договор за продажба на наследство, сключен на 10.06.2013 г. между Н. Т.а С. и Г. Х. Г. с нотариална заверка на положените подписи, вписан в Служба по вписванията на същата дата – дв.вх. 4089 акт № 287 т.6, Н. С. е продала на Г. Г. наследството си, включващо права и задължения от Ц.П.Б. и от Т. Ц. Б. за сумата от 500,00 лв. В продаденото наследство се включвали и процесите земеделски земи, които били отдадени под аренда. След като се снабдили с копие от договора Т. и И. установили, че е сключен в деня на смъртта на леля им. Известно им било също, че в деня на смъртта, същата била приета по спешност в Център за спешна помощ – гр. В. и не била в състояние да изяви воля и намерение да извършва разпоредителни действия с притежаваното от нея имущество.

Изтъква се, че при тези обстоятелства договорът за продажба на наследство е недействителен. Твърди се, че договорът е сключен в писмена форма, като на същия има нотариална заверка на подписите съобразно поставения щемпел на договора от нотариуса, положен негов подпис и печат, като договорът е вписан в Служба по вписванията – В. под дв.вх. № *****, като е вписан и в книгите на нотариуса под № 199 т. IV рег. № 3356 от 10.06.2013 г. Поддържа се, че така описаният договор, въпреки че е спазена формата му за действителност, е нищожен поради липса на съгласие, като съгласието на продавача не е могло да бъде дадено под каквато и да е форма, тъй като в същия ден на сключването му Н. Т.а С., която е продавач по него, е починала в лечебно заведение. В същия ден – 10.06.2013 г., Н. С. е постъпила в 10:20 часа в Спешно отделение на МБАЛ „Хр.Б.“ – гр.В. с анмнеза – от няколкото дни е отпаднала, не се храни, отоци от много време. Сочи се, че в изготвения лист за преглед на пациент в Спешно отделение № 316 от 10.06.2013 г. е описано посоченото по-горе състояние при приема на лицето по спешност, като в същия лист е посочено и обективното състояние, назначени изследвания и терапия, както и е отбелязан и леталният изход – смъртта на лицето в 14:30 часа. Изтъква се, че с оглед така описаното медицинско състояние на Н. С., тя е била в невъзможност да даде каквото и да е съгласие доброволно и безусловно за сключване на договора, но е и възможно същото съгласие от нея да е изтръгнато насила, без съзнавана от нея воля и съгласие, с оглед физическото ѝ състояние на отпадналост и безпомощност. Посочва се, че в това си състояние Н. Ставрева не е могла да прояви воля за сключване на договор за продажба на наследството, да разбере

съдържанието на договора, като и да получи продажната цена от 500,00 лв. в деня на сключване на договора, като тя е починала в същия ден и във вещите след смъртта ѝ не е открита парична сума в посочения размер от 500,00 лв.

Излагат се съображения, че съответно при тези обстоятелства нищожността на договора по чл. 26, ал. 2 ЗЗД обхваща и нищожно нотариално удостоверяване по реда на ГПК. Посочва се, че видно от самият договор, на мястото, където следва да се положи подпис за „Продавач“, има положен отпечатък от пръст, като няма обозначение на нотариуса, че е поставен отпечатък от десния палец на продавача вместо подпис. Твърди се, че нормата на чл. 579, ал. 2 ГПК, изисква когато някое от участващите в нотариалното производство лица не може да се подпише поради неграмотност, или недъгавост да се приложи чл. 189, ал. 1 ГПК, като този текст изисква документът да носи вместо подпис отпечатък от десния палец, а ако не може да се постави отпечатък от десния палец, тогава следва да се посочи причината за това и от кой друг пръст е поставен отпечатък. Сочи се, че полагането на десния палец е алтернатива на невъзможността да се положи подпис поради неграмотност или недъгавост в смисъл на инвалидност, като последната включва всякакъв вид заболявания, които имат за последица някакъв вид недъг, т.е. някакво трайно увреждане на здравето. Твърди се, че приживе Н. С. не е страдала от недъгавост на ръцете, което да не ѝ позволява да положи подписа си върху договора, както и същата е била грамотна и е управлявала своите работи сама. Поради това, се изтъква, че полагането на отпечатъка от пръста при липса на недъгавост и неграмотност е нищожно нотариално удостоверяване поради нарушение на чл. 579 ГПК – основание на чл. 576 ГПК.

На следващо място се излагат съображения, че Н. Ставрева на датата 10.06.2013 г., когато е сключен договорът, е била в физическо и психическо състояние, което изобщо не е позволявало да сключи каквато и да е разпоредителна сдЕ., явявайки се пред нотариуса лично в канцеларията му за сключване на договора, тъй като е постъпила в същият ден в Спешно отделение на МБАЛ „Хр.Б.“ – гр. В. в 10:20 ч. и според медицинската документация тя не е напускала сградата на лечебното заведение до смъртта си в него, която е фиксирана в 14:30 ч. Сочи се, че съгласно чл. 573, ал. 3 ГПК другите нотариални действия могат да се извършват и вън от канцеларията и в неработно време, когато уважителни причини пречат за явяването на участващите в удостоверяването лица в нотариалната канцелария или налагат незабавното извършване на нотариалното действие, но в настоящия случай не е налице и посоченото основание, тъй като нотариусът не е удостоверил законосъобразно посоченото нотариално действие съгласно чл. 589 ГПК, според което лицата следва да се явят лично пред нотариуса и да положат подписа си върху документа и да изпишат пълното си име, както е извършено от купувача по договора, поради което е налице нищожно нотариално удостоверяване поради нарушаване на разпоредбата на чл. 589, ал. 2 ГПК – основание по чл. 576 ГПК.

С молба с вх. № 6737/02.06.2023 г. ищците са направили уточнения на фактическите си твърдения като в молбата се сочи, че заявяват твърдението, че е възможно отпечатъкът на палеца върху договора да не е поставен от Н. Т.а С., като в случай че евентуално Н. Т.а С. е поставила отпечатък от десния палец за подпис в договора, се навеждат доводи за следните обстоятелства: че отпечатъкът на десния палец е възможно да е поставен при съзнавана липса на съгласие, като Н. С. не е имала намерение да бъде обвързана със сключения договор, предвид безпомощното състояние в което се е намирала, което е причинило смъртта ѝ; че отпечатъкът на десния палец е възможно да е поставен при несъзнавано съгласие, тъй като към момента на сключване на сдЕ.та Н. Т.а С. не е била в състояние да разбира свойството и значението на действията си и да ги ръководи поради тежкото си здравословно състояние, което впоследствие е причинило смъртта ѝ; че отпечатъкът от десния палец е възможно да е поставен и чрез насилие – принуда да сключи сдЕ.та, за да ѝ бъде оказана помощ за оцеляването ѝ, което е възбудило у нея в този момент основателен страх, като принудата е могла да бъде от другата страна по договора или трето лице, като е

възможно отпечатъкът на палеца ѝ да е бил положен при липса на волево действие от нейна страна – в безсъзнателно състояние, ръката ѝ с отпечатъкът на палеца е могла да бъде повдигната и положен палец върху договора, от което и да е лице, за да се изпълнят елементите на подписване на договора за продажба на наследство.

Поддържа се, че Н. Т. С. е подписвала всички документи със саморъчен подпис, а не с отпечатък от десен палец, тъй като същата е била грамотна и не е страдала от недъг на ръцете си, който да не и позволява да полага саморъчен подпис върху документите.

Отделно от това се поддържа и твърдението, че Н. С. не е била в състояние да се яви лично в канцеларията на нотариуса да сключи договора, а ако нотариусът е посетил лицето в медицинското заведение, то същият не е удостоверил причините за това удостоверяване в нотариалната заверка на подписите, което представлява нищожно нотариално удостоверяване.

Иска се от съда да бъдат разгледани в поредност, при условията на евентуалност отделни иски за нищожност и унищожаемост на договора, както следва: да бъде обявен сключеният договор за нищожен поради липса на съгласие от страна на продавача Н. Т. С. и нищожно нотариално удостоверяване на основание чл. 26, ал. 2, предл. 2 ЗЗД и чл. 576 ГПК с произтичащите от това правни последици; да бъде обявен сключеният договор за нищожен поради липса на предписаната от закона форма и нищожно нотариално удостоверяване на основание чл. 26, ал. 2, предл. 3 ЗЗД, чл. 212, ал. 2 ЗЗД и чл. 576 от ГПК с произтичащите от това правни последици; да бъде обявен сключеният договор за унищожаем, тъй като при сключването му Н. Т.а С. не е могла да разбира и ръководи действията си на основание чл. 31 ЗЗД и нищожно нотариално удостоверяване на основание чл. 576 ГПК с произтичащите от това правни последици; да бъде обявен сключеният договор за унищожаем, тъй като при сключването му Н. Т.а С. е била принудена да го сключи поради основателен страх на основание чл. 30 ЗЗД и нищожно нотариално удостоверяване на основание чл. 576 ГПК с произтичащите от това правни последици. Претендират се и разноски.

В срока по чл. 131 ГПК са подадени два отговора на исковата молба, в които се изразява становище за недопустимост на предявените иски. Поддържа се, че съгласно сключения на 10.06.2013 г. Договор за продажба на наследство с нотариална заверка на подписите Н. Т.а С. е продала на ответника Г. Х. Г. наследството си, останало от Ц.П.Б. и Т.Ц.Б., като съвкупност от права и задължения. Договорът бил удостоверен нотариално от В. В. – нотариус № 770 на НК, с район на действие РС – В., като по-късно на същия ден прехвърлитЕ.та постъпила в Спешно отделение на МБАЛ „Х. Б.“ – гр. В. и починала. Сочи се, че от изложените в исковата молба обстоятелства, установяващи правопораждащите субективното материално право юридически факти, вида и характера на търсената защита, следва да се приеме, че в случая се претендира обявяването на недействителност на сдЕ., извършена от дееспособно към момента на сключване лице, което е починало в деня на сключване на процесния договор и за което се твърди, че не е могло да разбира или да ръководи действията си, поради състоянието, в което се е намирало. Сочи се, че сдЕ.та е извършена почти 10 години преди подаване на иска, като ищите са трети лица, които не са страни в облигационното правоотношение. Поддържа се, че изложените факти и обстоятелства обуславят унищожаемост на сдЕ.та по чл. 31, ал. 1 ЗЗД, съгласно който договор, сключен от дееспособно лице, което при сключването му не е могло да разбира или да ръководи действията си поради тежко увреденото си здравословно и психическо състояние, е унищожаем, а не нищожен поради липса на съгласие по чл. 26, ал. 2 ЗЗД. Изтъква се, че за унищожаване на сдЕ. обаче законът е предвидил ограничения, а именно, че унищожение се допуска да бъде искано само от страната по сдЕ.та, като не може да се иска след смъртта на лицето и правото да се иска се погасява с изтичане на 3-годишна давност, която започва да тече от деня на сключване на договора и в случая е изтекла на 10.06.2016 г. Сочи се, че унищожението на такъв договор съгласно чл. 31, ал. 2 ЗЗД не може да се иска след смъртта на лицето, освен ако преди смъртта е било поискано поставянето му под

запрещение или ако доказателството за недееспособността произлиза от същия договор. Поддържа се, че тази законова норма изисква недееспособността да произтича от съдържанието на самия договор, като сключването му да е лишено от всякаква житейска и правна логика и съдържанието му да свидетелства за неспособността на страната да действа разумно, напр. личат налудни мотиви, съдържат се безсмислени изисквания и др.

Предявените искиове се оспорват и като неоснователни. Сочи се, че продавачът по договора е била самотно живееща възрастна жена, без деца, съпруг и близки, като е била родена и е живяла до смъртта си в с. Г.. Ищците били дъщери на нейния брат Б. Т. Б., чието семейство никога не е живяло в с. Г.. Бащата на ищците починал още през 1988 г., а последните дълги години работели предимно в чужбина и обективно не са имали близки отношения и контакти с прехвърлитЕ.та и не са могли да полагат грижи за нея. ПрехвърлитЕ.та живеела в близост до Г. Х. Г. и по съседски общували и си помагали. Първоначално в годините Н. С. разчитала на ответника да ѝ осигурява дърва за огрев, храна за животните, разчитала на всякаква помощ от негова страна, като впоследствие започнала да има нужда редовно да ѝ пазарува хляб и други продукти. С натрупването на годините и остаряването ѝ прехвърлитЕ.та започнала да разчита на постоянна и ежедневна помощ и грижа от ответника, включително за храна, лекарства и др. Като благодарност за полаганите грижи и за да може да разчита и в бъдеще на него, сама предложила на ответника да му прехвърли единственото, което притежава – земеделските земи, останали ѝ в наследство от нейните баща и дядо, като сама предоставила на ответника документи, с които разполага – удостоверение за наследници на общия наследодател, издадено на 19.07.1996 г. и решение за възстановяване на земеделски земи. В последните месеци от живота си, когато Н. С. вече не можела да се грижи изобщо за себе си, ответникът я приютил директно в дома си, за да може да ѝ осигурява постоянна грижа. Същата му предоставила и пълномощно, за да може да получава пенсията ѝ. Около месец преди атакуваната сдЕ. било издадено и ново Удостоверение за наследници изх. № 31/23.05.2023 г., въз основа на което била направена консултация с нотариус В. В.. Поради това, че нямало делба на наследството и на попадащите в него земеделски земи, единственият вариант бил да се извърши продажба на самото наследство. Твърди се, че здравословното състояние на Н. С. се влошило, на 10.06.2013 г. на път за болницата била извършена самата сдЕ., след което С. починала. Погребението било организирано от ответника и разходите били поети от него. Поддържа се, че процесната сдЕ. била извършена по желание на починалата като благодарност за полаганите към нея грижи. Сочи се, че ищците първо се поинтересували да получат пенсията ѝ, като още на следващия ден бил вписан договор за аренда в СВ – В. за 10 годишен период, сключен от ищцата Т. Б. И. по отношение на всички земеделски земи, оставени в наследство от общия наследодател. Тя била и лицето, което получавало цялата арендна цена по договора като страна по него. Въпреки многократните контакти с нея по телефон тя арогантно и конфликтно отказвала да заплати на ответника полагащия му се дял.

Оспорват се обстоятелствата, изложени в исковата молба, включително твърденията, че прехвърлитЕ.та не е била в състояние да изрази воля към момента на сключване на сдЕ.та, че не е имала намерение да сключи сдЕ.та, че ищците са полагали редовно грижи за нея, че са организирали и поели разходите по погребението, че едва по-миналата години са разбрали за процесния договор за продажба на наследство, както и всички останали твърдения за взаимоотношенията между ищците и ответника. Възражава се за изтекла погасителна давност по чл. 32, ал. 2 ЗЗД.

Относно твърдяната липса на съгласие се посочва, че основанийето за нищожност, съдържащо се във чл. 26, ал. 2, изр. 1, предл. 2 от ЗЗД, се характеризира в теорията, като отсъствие на правно валидна воля и съгласие, при които волеизявленията на страните съвпадат, но някое от тях или и двете са дадени при т. нар. „съзнавано несъгласие”, тоест при отсъствие на намерение за обвързване. Такова намерение липсвало в случаите, когато изявлението е направено несериозно (на шега, като учебен пример) или когато същото е

изтръгнато чрез насилие или е извършено в състояние, изключващо въобще формирането на воля, но по причини, дължащи се на някое от посочените състояния – малолетие, поставяне под пълно запрещение, тежко алкохолно опиянение, тежка интоксикация и др., каквито твърдения се сочи, че не са наведени в настоящия случай, поради което се поддържа, че искът следва да бъде отхвърлен.

Относно твърдяната липса на предписаната от закона форма се посочва, че нотариалната сдЕ. е извършена при спазване на предвидените в закона форма и ред. Твърди се, че при недъг, който обуславя необходимост да се положи отпечатък от десен палец при изповядване на нотариална сдЕ., нормата на чл. 579, ал. 2 ГПК изисква когато някое от участващите в нотариалното производство лица не може да се подпише поради неграмотност или недъгавост да се приложи чл. 189 от ГПК, като актът не се приподписва от свидетели. Изтъква се, че полагането на отпечатък от десния палец вместо подпис се удостоверява от самия нотариус, който именно има задължението да следи за законосъобразното протичане на нотариалната процедура и да гарантира с нотариалното удостоверяване интереса на страната. Поддържа се, че договорът е редовен от външна страна, поради което искът за обявяването на неговата нищожност поради липса на предписана от закона форма следва да бъде отхвърлен.

Относно твърдяното наличие на заплашване се посочва, че за да е осъществен съставът на чл. 30 ЗЗД, е необходимо чрез действията на едната страна по сдЕ.та, или трето лице, да се възбуди основателен страх у другата страна, който да деформира нормалния процес на сформирание на волята, като страхът е субективна категория, която трябва да се преценява винаги с оглед личността и конкретната обстановка. Твърди се, че категоризирането на действията, с които заплашващият си служи, се извършва обективно, но критерият, относно това дали е предизвикан основателен страх, трябва да е конкретен и субективен, защото се преценява поведението на конкретното лице и порокът в неговото волеизявление, т.е. трябва да се установи дали без поведението на заплашващия лицето би сключило сдЕ.та. Изтъква се, че макар законът да не уточнява начина, по който се предизвикват страховете представи при заплашване, за целта е необходимо използване на средства, които могат да възбудят основателен страх, като с оглед на конкретните обстоятелства в настоящото производство, исковата претенция се явява неоснователна и следва да бъде отхвърлена.

По тези съображения се иска от съда да отхвърли предявените икове. Претендират се и разноси.

Съдът, като взе предвид представените по делото писмени доказателства, доводите и възраженията на страните, прие за установено следното от **фактическа страна**:

От приетия като доказателство по делото договор за продажба на наследство от 10.06.2013 г. с нотариално удостоверяване на подписите на страните рег. № *****а нотариус В. В., с район на действие Р. с. – В. и рег. № 338 на НК, вписан в Служба по вписванията – В. с дв. вх. рег. ***** г., се установява, че Н. Т.а С. е продала на ответника Г. Х. Г. като съвкупност от права и задължения наследството си, оставено от Ц.П.Б. и Т.Ц.Б., за сумата от 500,00 лв.

Прието е и писмо от Служба по вписвания – В. с изх. № 9/04.01.2024 г., съгласно което договор за продажба на наследство от 10.06.2013 г. с нотариално удостоверяване на подписите на страните рег. № 3356 на нотариус В. В., с район на действие Районен съд – В. и рег. № 338 на НК, е регистриран в 14:00 часа на 10.06.2013 г. и е приключен в 15:13 часа на 10.06.2013 г.

От представеното по делото удостоверение за наследници изх. № 16/25.01.2023 г. е видно, че Ц.П.Б. е починал на 01.01.1930 г., като е оставил за свои наследници по закон: М. Ц. Б. – син и Т.Ц.Б. – син. Последният е починал на 01.02.1976 г., като е оставил за свои наследници по закон: М. З. Б. – съпруга, починала на 06.01.1991 г., Б.Т. Б. – син, починал на 09.09.1988 г. и Н. Т.а С. – дъщеря, починала на 10.06.2013 г. Наследници по закон на

последната са дъщерите на нейния брат Б. Т. Б. – ищите Т. Б. И. и И. Б. И..

По делото е приет като доказателство лист за преглед на пациент в спешно отделение № 316/10.06.2013 г., в който е отразено, че Н. Та С. е постъпила на 10.06.2013 г. в 10:20 часа в Спешно отделение при МБАЛ „Х. Б.“ АД – гр. В.. Според отразената в листа за преглед анамнеза пациентката от няколко дни е отпаднала, не се храни и има отоци от много време. Посочено е, че пациентката е насочена за изследвания и ѝ е предписана терапия с лекарства, като е отразено и че е починала в 14:30 часа. Последното обстоятелство се установява и от приетия по делото препис-извлечение от акт за смърт на Н. Та С..

От представения реанимационен лист от 10.06.2013 г. е видно, че лекуващият лекар при описанието на състоянието на пациента е отразил, че Н. Та С. е докарана в спешното отделение в тежко общо състояние, с лека диспнея, бледа, като трудно е движела крайниците си.

Представени са копия на извършени на Н. Та С. медицински изследвания на 10.06.2013 г.

По делото са приети като доказателства и скици на поземлени имоти в землището на с. Г., част от наследството на Ц.П.Б., за които е видно от приложената справка от Агенция по вписванията, че е вписан договор за аренда на 11.06.2013 г., като е посочено, че собственик на имотите е Т. Б. И., а арендатор е ЕТ „З. М.“.

Представени са и договор за доброволна делба на поземлени имоти от 24.07.2007 г., сключен между Н. Та С., И. Б. И. и Т. Б. И., с нотариално удостоверяване на подписите на страните с рег. *****на нотариус С. Б., с район на действие Районен съд – В. и рег. № 482 на НК, както и ведомост за получена рента от ЕТ „З. М.“ за 2012/2013 г., от които е видно, че и двата документа носят подпис на лицето Н. Та С..

По делото са събрани и гласни доказателствени средства.

От разпита на свидетЕ.та К. П. П. се установява, че същата познава ищите, тъй като те са нейни съседи в кв. Б., където живее. Посочва, че не познава ответника, но познавала Н. С., тъй като и нейната баба била от с. Г. и с Т. ходели в селото, за да видят бабите си. СвидетЕ.та твърди, че отношенията между ищите и Н. С. били нормални и те нямали проблеми. Т. много често ходела при баба си Н., като свидетЕ.та няколко пъти ходила с нея и присъствала на техните разговори. Спомените ѝ били, че Н. била в добро здравословно състояние, като последно я виждала през 2013 г. Н. не се оплаквала, че има нужда от средства, като свидетЕ.та не знаела дали някой се е грижил за нея преди смъртта ѝ. Живеела в нормална селска къща, като свидетЕ.та не е забелязала да се е нуждаела от никакви грижи. СвидетЕ.та предполага, че Т. се занимавала с погребението на Н., тъй като тя ѝ се обадила да я попита каква е процедурата в кметството и какви документи трябва да се извадят. Сочи, че след смъртта на Н. с Т. са ходили два пъти до гробищата. Не знае И. да е посещавала Н.. СвидетЕ.та посочва, че Т. и И. работели в чужбина, но не е сигурна дали това е било към 2013 г.

От разпита на свидетЕ.та Й. Г. Л. се установява, че същата познава ищите, тъй като същите са нейни съседи в кв. Б.. Твърди, че е виждала Н. в с. Г. и в кв. Б.. Сочи, че Т. носела продукти на Н. в с. Г. и свидетЕ.та е ходила с нея там два-три пъти, като това било преди около 10 години. СвидетЕ.та твърди, че след това Н. дошла с Т. в кв. Б., като Т. я гледала там. Н. била с разсъдъка си, когато свидетЕ.та я виждала. Твърди, че Т. ѝ била любимка и се разбирали. Т. основно полагала грижи за Н., носела ѝ продукти, лекарства. Н. била в движение, като свидетЕ.та твърди, че била грамотна, четяла вестник. Нямала проблем с ръцете си, можела да държи неща. В с. Г. Н. живеела в къща, като свидетЕ.та не знае друг да се е грижел за нея. СвидетЕ.та не е чувала Н. да казва, че има нужда от средства и трябва да продава земи. Твърди, че си спомня, че двете с Т. работели в къщата ѝ, когато последната разбрала, че леля ѝ е починала и заминала за с. Г., но свидетЕ.та не е присъствала на погребението. СвидетЕ.та посочва, че знае, че Т. години наред била в И., а И. в Г., но периодът, през който тя е виждала Н., и двете били в Б..

От разпита на свидетеля К. Ц. М. се установява, че същият познава ищите, които са негови съседи в кв. Б., като е познавал бегло и Н. С.. Свидетелят посочва, че тя била при Т. в кв. Б. известно време. Правело му впечатление, че тя казвала, че не ѝ е мястото там, че се грижат за нея, но искала да си отиде на село. Според свидетеля Н. разсъждавала нормално, била адекватна, била подвижна. Отношенията между Т. и Н. били добри. Т. я карала до болницата на кардиолог. След като Н. се прибрала, най-вече Т. ходела при нея в с. Г., за да я види и да ѝ занесе хранителни продукти, като свидетелят знае това, тъй като тръгвайки натам Т. му се обаждала, защото знаела, че той също има роднини в с. Г.. Свидетелят не е чувал, че Н. иска да продава имоти, нито да има нужда от парични средства, като му споделяла, че взима рента, която я устройва. Свидетелят посочва, че Т. му споделила, че тя е погребала Н.. Според свидетеля И. била дълго време в чужбина, а Т. била за кратко в И..

От разпита на свидетеля В. А. В. се установява, че той е нотариусът, заверил подписите на страните под процесния договор за продажба на наследство. Свидетелят посочва, че помни случая, тъй като няколко дни след изповядването на сдЕ.та разбрал, че една от страните по нея е починала в същия ден. Твърди, че купувачът на наследството преди това идвал при него, за да го попита какво е нужно да се направи за сдЕ.та, като му казал, че продавачът е възрастна жена, няма наследници и има желание да му прехвърли имотите, които притежава. Нотариусът му обяснил, че е необходимо да се извадят скици и оценки на всички имоти. Човекът казал, че ще е по-лесно на място да се отиде и да се направи заверката, но нотариусът му казал, че ако се прави сдЕ., тя трябва да е лично при него в кантората или да се направи пълномощно на място при жената. Вместо да се прехвърлят имотите с нотариален акт, свидетелят го посъветвал, че може да се направи и договор за продажба на наследство, за което му трябвало само удостоверение за наследници. Човекът казал, че ще подготви документите. Впоследствие купувачът дошъл при нотариуса в кантората и казал, че са се разбрали с жената да направят договор за продажба на наследство. Подготвили договора с нейните данни, а свидетелят го накарал да доведе жената, но той казал, че е трудно и не може да я доведе. Казал, че са спрели на паркинга до полицията. Това било сутринта към 9:00 часа – 10:00 часа. Свидетелят посочва, че когато става въпрос за такава заверка, подписът може да се вземе и извън кантората, затова той отишъл до колата. Твърди, че жената била възрастна, немощна и в обективно тежко състояние, но била адекватна. Свидетелят говорел с нея, трудно ѝ било да отговаря, когато ѝ задавал въпроси, но му отговаряла, че е съгласна, говорела бавно, като свидетелят твърди, че разбирала това, което я питал. Сочил, че при тези договори освен, че трябва да се положи подпис, трябва и да се изпишат имената на лицето, като нотариусът попитал жената дали ѝ е възможно да си изпише имената и тя казала, че не може. Взел тампон и направили отпечатък на палеца ѝ върху договора. Попитал я дали този човек я гледа, тя казала да, попитал я дали е обещала да му прехвърли всичко това, което са уговорили, тя също казала да. Жената сложила отпечатък на палеца си върху договора. Според свидетеля тя можела да движи ръката си, но трябвало да ѝ се посочи къде да сложи отпечатъка. Тя сама поставила отпечатъка от палеца върху договора. След страните казали на свидетеля, че отиват в болница, защото жената не била добре. В същия ден нотариусът внесъл договора в Служба по вписванията. Когато дошли да вземат документите след няколко дни, му казали, че в деня на сдЕ.та жената е починала. Свидетелят уточнява, че в случая ставало въпрос за дължима сума от 500,00 лева по договора, за която не било необходимо да има писмени доказателства, като той попитал дали са си уредени отношенията и страните му потвърдили, че отношенията са уредени.

От разпита на свидетеля Р. Д. Ц. се установява, че същият познава страните по делото. Познавал и Н., тъй като със сина на ответника обработвали земя в с. Г., като по същото време Н. живеела при Г. Г., който се грижел за нея, тъй като тя била трудно подвижна. Свидетелят твърди, че докато Н. била в дома на Г., не е виждал Т. и И. да идват да я виждат. Т. била в И., а И. в Г.. Свидетелят чувал Н. да казва, че те двете не се грижат за

нея. Н. питала свидетеля за Т. и И. – къде са и какво правят, тъй като той също живеел като тях в кв. Бистрец.

От разпита на свидетел Е.та Е. Г. К. се установява, че същата от 2011 г. до 2015 г. била кмет на с. Г.. Не познавала Н., но знаела къде живее. Знаела от това, което се говорело в селото, че тази жена живеела сама в нейната къща. В селото се говорело, че за нея са се грижили Г. и В. – неговата съпруга. Свидетел Е.та посочва, че за Н. не ѝ е искана помощ или съдействие. Това, което знае, е, че Н. е починала в болница и последно е била при Г..

Съдът кредитира показанията на свидетелите К. П. П., Й. Г. Л. и К. Ц. М. в частта им относно обстоятелството, че ищцата Т. Б. и починалата Н. С. са били в добри отношения, като Б. посещавала С. в с. Г.. Свидетелите изясняват еднопосочно и че е имало период от време, в който Н. С. е живяла при Т. Б. в кв. Б. в гр. В., но нито един от тях не посочва конкретна година, в която това се е случило. Свидетелите посочват и че Н. С. е била в добро здравословно състояние, адекватна, била е грамотна и е можела да се движи. Отново за тези обстоятелства от свидетелските показания не може да бъде конкретизиран периодът от време, за който свидетелите говорят, като единствено свидетел Е.та К. П. П. посочва, че последно е виждала Н. С. през 2013 г. Свидетелите споделят откъслечните си възприятия от състоянието на Н. С. към неконкретизирани моменти, като показанията им не могат да установят какво е било то към релевантния момент на сключване на договора за продажба на наследство на 10.06.2013 г.

Съдът кредитира и показанията на свидетелите Р. Д. Ц. и Е. Г. К. относно обстоятелството, че в определен период от време ответникът Г. Г. заедно със съпругата си е поел грижите за Н. С. в дома си в с. Г., като следва да се отбележи, че и в самата искова молба се твърди от ищите, че при посещение в дома на ответника Т. Б. е видяла леля си там. При липсата на конкретика относно периодите от време, за които свидетелите споделят впечатленията си, че ищцата Т. Б. и ответникът Г. Г. са се грижели за Н. С., показанията на първата група от свидетели не изключва тези на втората група.

Относно състоянието на Н. С. към момента на сключване на договора за продажба на наследство от 10.06.2013 г. съдът изцяло кредитира свидетелските показания на нотариуса, извършил нотариалното удостоверяване – В. В., като обективни, последователни, незаинтересовани и почиващи на непосредствените му възприятия. От същите се установяват правнорелевантните обстоятелства, че нотариалното удостоверяване е извършено сутринта на 10.06.2013 г. около 09:00-10:00 часа, че нотариусът излязъл от кантората и отишъл на паркинга до полицията, където в кола била Н. С., която била немощна и в тежко състояние, но адекватна, че Н. С. отговаряла, че е съгласна, на въпросите, които нотариусът ѝ задавал във връзка с подписването на процесния договор, като разбирала това, което я питал, че тя казала, че не може да изпише трите си имена, поради което сама поставила отпечатък от палеца си върху договора, като можела да движи ръката си, но трябвало да ѝ се посочи къде да го положи.

По делото е прието заключение по допусната комплексна съдебномедицинска експертиза, съгласно което вещите лица съгласно приложените медицински документи към делото не могат точно да определят здравословното състояние на Н. С. от момента на постъпването ѝ в спешен център до смъртта ѝ, тъй като в медицинската документация не е отразено дали е била адекватна, проведен ли е разговор с нея или анамнестичните данни са взети от придружителя ѝ. Не е отразено в медицинската документация дали е била контактна и вещите лица не могат да определят дали е имала нормална способност говорно да изразява мислите си, както и да проявява волята си чрез говор. Не може да се прецени дали към момента на постъпване в спешното отделение Н. С. е могла да взема самостоятелно решения за себе си, както и да разбира свойството и значението на действията си и да може да ръководи постъпките си. Според вещите лице тя е била в тежко състояние и не е можела самостоятелно да напусне болничното заведение. Съгласно заключението с оглед описанието на физическото и психическото здравословно състояние

на Н. С. на 10.06.2013 г. от разпита на нотариуса, същата е можела сама да постави отпечатък от палец върху документ при осъзнато волево и физическо действие. Според експертите описаното в лист за преглед на пациент в спешно отделение № 316/10.06.2013 г. с основна диагноза, придружаващи заболявания, анамнеза, обективно състояние, изследвания и терапия на Н. С., могат да бъдат определени като тежко непоправимо здравословно състояние, което е довело до нейната смърт на същия ден. Вещите лица са отбелязали, че непосредствената причина за смъртта на С., както и заболяванията, предхождащи същата, не могат да бъдат посочени с точност поради неизвършването на аутопсия.

В съдебно заседание вещото лице Ф. Т. уточнява, че информацията, която се съдържа в листа от прегледа на пациент, е крайно недостатъчна, за да се направи краен извод какво е било здравословното състояние на починалата впоследствие жена. Посочени са придружаващи заболявания – сърдечна недостатъчност, хронична бъбречна недостатъчност и хронична анемия, но няма описан неврологичен статус, нито описан пълен соматичен статус. Уточнява, че анамнезата се сменя по данни на болния или на придружаващ, като няма задължение анамнезата да се сменя по данни на пациента. Посочва, че С. е била с ниско артериално налягане към момента на приемане, като състоянието впоследствие се е влошило и е починала. Сочи, че два часа преди приемането в болницата може да е била и в по-добро състояние, но няма как да се разбере това. Вещото лице уточнява, че С. е имала анемия, но не се знае каква е била анемията и какви са били показателите ѝ, като това заболяване може да доведе до влошаване на общото състояние, до отпадналост, умора и намалена работоспособност. Посочва, че пациентката е имала и левкоцитоза – повишено ниво на белите кръвни телца, което предполага възпалителен процес, но и от двете състояния не е могла да заболее на същия ден, като състоянията не водят и до изпитване на някакви болки от лицето. Имала е и лек задух, което означава, че състоянието ѝ не е било много тежко. Посочва, че ако пациентката е имала психическо заболяване или е била в неадекватно състояние, това е щяло да бъде отразено в листа за преглед.

В съдебно заседание вещото лице Б. К. уточнява, че в листа за преглед никъде не е описано, че състоянието на лицето е снето по негови данни. Посочва, че всички хронични заболявания, които са описани в листа за преглед, не водят до невменяемост на лицето и не могат да нарушат психическите процеси. Сочи, че не е търсен психиатър от спешния център при постъпването на лицето, като нищо не е наложило да бъде извикан психиатър или невролог в случая. Уточнява, че това, което нотариусът описва като състояние на лицето, не изключва неговата вмняемост, като лицето е могло да вземе адекватно решение пред него. Посочва, че всяко лице на 77 години може да има някакви промени в психичния статус, но това не изключва самата вмняемост.

Съдът кредитира заключението по допуснатата експертиза като пълно и обективно дадено.

При така установената фактическа обстановка съдът достига до следните **правни изводи**.

Предявени от ишците са четири иска за обявяване на нищожност и съответно за унищожаване на договор за продажба на наследство от 10.06.2013 г. с нотариална заверка на подписите на страните рег. № 3365 на нотариус В. В., с рег. № 338 на НК и район на действие – Р. с. – В., вписан в СВ – гр. В. дв. вх. рег. № *****, сключен между Н. Т.а Х.а като продавач и Г. Х. Г. като купувач. Сочените от ишците основания са липса на съгласие, липса на форма, невъзможност за разбиране или ръководене на действията и заплашване, като същите се субсумират под материалноправните норми съответно на чл. 26, ал. 2, предл. 2 ЗЗД, чл. 26, ал. 2, предл. 3 ЗЗД, чл. 31, ал. 1 ЗЗД и чл. 27, предл. 5, във вр. с чл. 30 ЗЗД.

Доколкото по отношение на начина на съединяване на искове за недействителност на сдЕ., е налице задължителна съдебна практика, според която съдът е длъжен да разгледа

основанията за нищожност според тежестта на сочения от ищеца порок в поредност от най-тежкия през по-леките, а не от начина на подреждане на претенциите в исковата молба /в този смисъл са: Решение № 97/08.02.2013 г. по т. д. № 196/2011 г., I т. о. на ВКС, Решение № 106/01.03.2011 г. по гр. д. № 1460/2009 г. на IV г. о. на ВКС, Решение № 199/12.07.2016 г. по гр. д. № 583/2016 г. на IV г. о. на ВКС и др./, настоящият състав приема, че между четирите предявени иска за нищожност съответно за унищожаемост на сдЕ.та съществува връзка на евентуалност, като исковете следва да бъдат разгледани в следната поредност: искът по чл. 26, ал. 2, предл. 2 ЗЗД, искът по чл. 26, ал. 2, предл. 3 ЗЗД, искът по чл. 31, ал. 1 ЗЗД и искът по чл. 27, предл. 5, във вр. с чл. 30 ЗЗД.

По иска с правно основание чл. 26, ал. 2, предл. 2 ЗЗД:

В тежест на ищите по предявения главен иск по чл. 26, ал. 2, предл. 2 ЗЗД е да докажат, че е липсвало съгласие от страна на Н. С. за сключване на процесния договор за продажба на наследство, т.е. че волеизявлението ѝ е направено съзнавано без намерение за обвързване или съгласието ѝ е изтръгнато чрез насилие.

Съгласно задължителните разяснения, дадени в мотивната част на Тълкувателно решение № 5/2020 г. 30.05.2022 г. по т.д. № 5/2020 г. на ОСГТК на ВКС Законът за задълженията и договорите предвижда, че са нищожни договорите, при които липсва съгласие /чл. 26, ал. 2, изр. 1, пр. 2 ЗЗД/, а са унищожаеми договорите, сключени от дееспособно лице, ако то при сключването му не е могло да разбира или да ръководи действията си /чл. 31, ал. 1 ЗЗД/. Липсва съгласие по смисъла на чл. 26, ал. 2, изр. 1, пр. 2 ЗЗД, когато външно волята на дееспособното лице е обективизирана чрез надлежно поведение, но зад изявлението липсва вътрешно волево решение. Волеизявенията /предложение и приемане/ са направени и съвпадат, но някое от тях или и двете са направени при „съзнавано несъгласие“ – без намерение за обвързване. Когато договорът е сключен от дееспособно лице, ако то при сключването му не е могло да разбира или да ръководи действията си, договорът е унищожаем, тъй като е дадено съгласие, но без разум /липсва елементът „съзнаване“/. Използваният от доктрината и съдебната практика разграничителен критерий - „съзнавано“, респективно „несъзнавано отсъствие на воля“ - съответства напълно на значението на думата „съзнавам“, която означава „зная, разбирам какво върша, имам ясна представа за постъпките и състоянието си“. Ето защо фактическият състав на чл. 31, ал. 1 ЗЗД по естеството си е проявление на несъзнавана липса на воля. За разлика от това, в мотивите по т. II на ТР № 5/2014 г. от 12.12.2016 г. по тълк. дело № 5/2014 г. на ОСГТК, В. к. с. е приел, че липсата на съгласие по смисъла на чл. 26, ал. 2, изр. 1, пр. 2 ЗЗД е тежък порок на правната сдЕ., който е налице, когато волеизявлението е направено при т. нар. „съзнавана липса на съгласие“ /например – изтръгнато е с насилие, направено е без намерение за обвързване – на шега, като учебен пример и др. подобни/.

В настоящия случай липсват каквито и да било доказателства, че при сключването на договор за продажба на наследство от 10.06.2013 г. между ответника Г. Х. Г. и Н. Т.а С. волеизявлението на последната е направено съзнавано без намерение за обвързване или че съгласието ѝ е изтръгнато чрез насилие.

От съвкупния анализ на събраните по делото доказателства се установява, че Н. Т.а С. е имала намерение и е изразила воля да извърши разпореждането с наследството си, оставено от Ц.П.Б. и Т.Ц.Б., в полза на ответника Г. Х. Г., като е заявила пред нотариуса, че не може да изпише трите си имена, поради което е положен отпечатък от десния ѝ палец върху договора. Липсват данни върху формиране на волята ѝ да е било упражнено насилие от когото и да било, както и такова да е било използвано за поставяне на отпечатък от палеца ѝ върху процесния договор или пък същият да е бил поставен при липса на волево действие от нейна страна в безсъзнателно състояние. Напротив, от показанията на свидетеля В. по категоричен начин се установява, че Н. С. е отговаряла положително на въпросите, които нотариусът ѝ е задавал във връзка с подписването на договора, като е разбирала това, което я питал, и същата е можела да движи ръката си, като сама е поставила отпечатък от

палеца си върху договора. Следователно по делото е установено от показанията на незаинтересовано от изхода му лице, че Н. С. е потвърдила пред нотариуса намерението си да сключи договора за продажба на наследство. Следва да се посочи, че липсват други събрани по делото доказателства, които да опровергават показанията на нотариус В. В.. Последните намират потвърждение и в констатациите на вещите лица по допуснатата комплексна съдебномедицинска експертиза, а именно, че състоянието на Н. Т.а С. на 10.06.2013 г., описано в наличната по делото медицинска документация /анемия, левкоцитоза и лек задух/ не води до изпитване на болка от лицето, не води до невменяемост на лицето и не може да наруши психическите процеси на лицето. Вещото лице Т. уточнява, че ако пациентката е имала психическо заболяване или е била в неадекватно състояние, това е щяло да бъде отразено в листа за преглед, а вещото лице К. посочва, че след приема ѝ в болницата нищо не е наложило да бъде извикан психиатър или невролог. Експертите сочат, че с оглед описанието на физическото и психическото здравословно състояние на Н. С. на 10.06.2013 г. от разпита на нотариуса, същата е можела сама да постави отпечатък от палец върху документ при осъзнато волево и физическо действие.

При така установеното, несъстоятелно е твърдението на ищците, че сключеният договор за продажба на наследство е нищожен поради липса на съгласие, тъй като съгласието на продавача не е могло да бъде дадено под каквато и да е форма, защото в същият ден на сключването му Н. Т.а С. е била приета в 10:20 часа в С. о. на МБАЛ „Хр.Б.“ – гр. В. с анамнеза – от няколкото дни е отпаднала, не се храни, отоци от много време и е починала в лечебно заведение. Сам по себе си фактът, че Н. С. е била приета в същия ден след извършването на сдЕ.та в болница, като четири часа по-късно в 14:30 е починала, не изключва възможността същата да е могла да направи валидно волеизявление за сключване на договора по-рано през същия ден.

Твърденията на ищците, че Н. С. не е могла да прояви воля за сключване на договор за продажба на наследството, да разбере съдържанието на договора, като и да получи продажната цена от 500,00 лв. в деня на сключване на договора, предвид физическото и психическото си състояние, касаят фактическия състав на чл. 31, ал. 1 ЗЗД, доколкото с тях са наведени доводи за несъзнавана липса на воля на лицето при сключване на договора, а не за липса на съгласие по смисъла на чл. 26, ал. 2, изр. 1, пр. 2 ЗЗД.

Предвид всичко гореизложено, съдът намира, че при сключването на процесния договор Н. С. е действала доброволно, като съзнателно е направила волеизявлението си с намерение за обвързване, поради което предявеният иск за обявяване на нищожност на договора за продажба на наследство от 10.06.2013 г. поради липса на съгласие от нейна страна за сключването му следва да бъде отхвърлен като неоснователен.

По иска с правно основание чл. 26, ал. 2, предл. 3 ЗЗД:

Предвид отхвърлянето на иска за с правно основание чл. 26, ал. 2, предл. 2 ЗЗД, следва да бъде разгледан предявения в условията на евентуалност иск с правно основание чл. 26, ал. 2, предл. 3 ЗЗД.

В тежест на ищците по този иск е да докажат, че процесният договор за продажба на наследство не отговаря на предписаната от закона форма, както и твърденията си, че Н. С. е била грамотна и не е страдала от недъг, който да не ѝ позволява да полага саморъчен подпис.

От ищците са наведени твърдения, че е налице соченото основание за нищожност, тъй като под договора за продажба на наследство Н. Т.а С. е положила десния си палец при липса на недъгавост и неграмотност, поради което е налице нищожно нотариално удостоверяване поради нарушаване на разпоредбата на чл. 579 ГПК, както и тъй като нотариусът не е удостоверил законосъобразно посоченото нотариално действие съгласно чл. 589 ГПК, според който лицата следва да се явят лично пред нотариуса и да положат подписа си върху документа и да изпишат пълното си име, както е извършено от купувача по договора, поради което е налице нищожно нотариално удостоверяване поради нарушаване

на разпоредбата на чл. 589, ал. 2 ГПК.

Съдът намира, че договорът за продажба на наследство е сключен в изискуемата, съгласно чл. 212, ал. 2 ЗЗД, писмена форма с нотариална заверка на подписите на договарящите. Възражението на ищците за неспазване на формата на договора, поради обстоятелството, че продавачът Н. С. се е подписал с полагане на пръстов отпечатък, без да са били налице основанията за това, е неоснователно.

Нормата на чл. 579, ал. 2 ГПК предвижда, че когато някое от участващите в нотариалното производство лица не може да се подпише поради неграмотност или недъгавост, документът следва да носи вместо подпис, отпечатък от десния палец на лицето (чл. 189, ал. 1 ГПК), като актът не се приподписва от свидетели. В случай че не може да се постави отпечатък от десния палец, тогава следва да се посочи причината за това и от кой друг пръст е поставен отпечатък. Тълкуването на цитираните разпоредби обосновава извода, че полагането на отпечатък от десния палец е предвидена от закона алтернатива на невъзможността да се положи достатъчно идентифицируем подпис, поради неграмотност или недъгавост.

По делото са събрани писмени и гласни доказателствени средства, които установяват, че Н. С. е била грамотна и е могла да се подписва. От показанията на свидетеля В. В. обаче се установява, че върху договора е положен отпечатък от палеца на Н. С. поради невъзможност същата да изпише саморъчно трите си имена, вследствие на нейната старост, немощ и тежкото здравословно състояние, в което се е намирала към момента на сключването на сдЕ.та.

Относно предпоставките за приложение на процедурата по чл. 579, ал. 2, във вр. с чл. 189, ал. 1 ГПК следва да се съобрази трайната практика на ВКС, обективирана в Решение №*****., ГК; Решение № 33/09.09.2020 г. по гр. д. № 2902/2019 г. на ВКС, II г. о., ГК и др., съгласно която под недъгавост по смисъла на закона следва да се има предвид такова физическо увреждане, вродено или придобито, в резултат на което лицето или изобщо не може да положи подпис или е в невъзможност да положи идентифицируем такъв, вкл. когато болестното нарушение на двигателната способност на ръката не е пълно. Недъгавостта като понятие е по-стар термин на инвалидността и представлява синоним на тази дума, както и слабост, неспособност, некадърност, несръчност, недееспособност, неумелост, или тя включва всякакъв вид заболявания, които имат за последица някакъв вид недъг, т.е. някакво трайно увреждане на здравето. Може да се направи извод следователно, че „недъгавост“ по смисъла на цитираната разпоредба означава всяка хипотеза, при която по една или друга причина едно лице физически не е в състояние да положи подпис. В случаите, когато болестното нарушение на двигателната способност на ръката не е пълно, в правомощията на нотариуса е да прецени дали се налага полагането на заместващ подписа отпечатък от палеца на лицето. В тази връзка е необходимо да се отбележи, че в нотариалното производство преценката за точното прилагане на процесуалния закон принадлежи на нотариуса, който извършва заверката лично и непосредствено, и който при условията на ЗННД носи отговорност за това, като с оглед направените и потвърдени пред него изявления, преценява необходимостта от прилагането на алтернативно предвидения в императивните законови норми вариант за подписване чрез поставяне на отпечатък от десен палец. Нотариусът, извършил нотариалното удостоверяване, в показанията си изрично посочва причината да бъде положен върху договора отпечатък от палеца на Н. С., е именно, че същата била възрастна и немощна и е заявила, че не може да изпише трите си имена. Съдът кредитира показанията на свидетеля като основани на преки и непосредствени впечатления за състоянието на С. към момента на изповядване на сдЕ.та, като същите не са оборени от останалия събран по делото доказателствен материал.

Следва да бъде отбелязано и че нотариусът не е имал задължение да посочи при нотариалното удостоверяване причината за полагане на десния палец на лицето. Съгласно

приетото в Решение № 75/15.06.2017 г. по гр. д. № 2750/2016 г. на ВКС, IV-то г. о. при извършване на нотариалното удостоверяване при невъзможност да се положи отпечатък от десния палец, следва да се положи отпечатък от друг пръст, като се отбележи причината за това. Следователно, причините за извършване на нотариалното удостоверяване чрез полагане на отпечатък следва да се посочат, само ако не може да се постави отпечатък от десния палец, какъвто не е разглежданият в настоящата хипотеза случай. Както е посочено в Решение № 316/13 от 23.01.2014 г. по гр. д. № 2371/2013 г. на III г. о., както полагането на ръкописен подпис, така и полагането на пръстов отпечатък от палец е съзнателно действие на страната, което, когато е извършено пред нотариус, сочи на безпорочно волеизявление за настъпване на посочените в документа правни последици. Щом лицето само е положило отпечатък от палеца си пред нотариуса, следва да се приеме, че волеизявлението му е осъществено във форма, която законът приравнява на нотариално удостоверена. Прилагането на процедурата по чл. 579, ал. 2, във вр. с чл. 189 ГПК не е обусловено от провеждане на доказване, обуславящо извода на нотариуса, че лицето не е в състояние да положи подписа си.

Не е налице и твърдяното от ищците основание за нищожност на нотариалното удостоверяване поради нарушаване на разпоредбата на чл. 589, ал. 2 ГПК, доколкото страните по договора за продажба на наследство са се явили лично пред нотариуса, пред който продавачът Н. С. е положил отпечатък от десния си палец, а купувачът Г. Г. е подписал документа и е изписал трите си имена. Съгласно чл. 589, ал. 2, изр. посл. ГПК при удостоверяване на подпис върху частен документ се прилага чл. 579, ал. 2 ГПК.

Предвид гореизложеното съдът приема, че избраният от нотариуса способ за удостоверяване волята на страната, носещ по-висока степен на идентифицируемост на авторството на волеизявлението, и съответно положението от Н. С. отпечатък от десния ѝ палец под договора за продажба на наследство, нямат за последица нищожност на нотариалното действие, а оттам – и на сдЕ.та поради липса на форма. При така установената валидност на нотариалното действие по удостоверяване волеизявлението на продавача по сдЕ.та, евентуалният иск с правно основание чл. 26, ал. 2, пр. 3 ЗЗД за обявяване на нищожност на процесния договор за продажба на наследство от 10.06.2013 г. поради нищожност на нотариалното удостоверяване и липса на предвидената от закона форма следва да бъде отхвърлен като неоснователен.

По предявения иск с правно основание чл. 31, ал. 1 ЗЗД:

Предвид отхвърлянето на иска за с правно основание чл. 26, ал. 2, предл. 3 ЗЗД, следва да бъде разгледан предявения в условията на евентуалност иск с правно основание чл. 31, ал. 1 ЗЗД.

В тежест на ищците по предявения в условията на евентуалност иск по чл. 31, ал. 1 ЗЗД е да докажат, че към момента на сключването на процесния договор за продажба на наследство Н. С. не е могла да разбира или ръководи действията си поради тежко увреденото си здравословно и/или психическо състояние, както и твърденията си, че в безсъзнателно състояние ръката ѝ с отпечатъкът на палеца е била повдигната и е положен палецът върху договора.

Съгласно чл. 31, ал. 1 ЗЗД унищожаем е договорът, сключен от дееспособно лице, ако то при сключването му не е могло да разбира или да ръководи действията си. Правото да иска унищожаване на договора е предоставено на страната – участник в сдЕ.та, чието волеизявление е опорочено (чл. 32, ал. 1 от ЗЗД). След смъртта на носителя на това право, наследниците му могат да искат унищожаването на договора само при наличие на условията по чл. 31, ал. 2 ЗЗД, а именно – да е поискано приживе поставянето на лицето под запрещение или доказателството за недееспособността му да произлиза от същия договор.

Неоснователно е направеното от ответника възражение за недопустимост на предявения иск по чл. 31, ал. 1 ЗЗД. Според константната практика на ВКС искът по чл. 31 ЗЗД следва да се разгледа по същество, доколкото условията по чл. 31, ал. 2 ЗЗД не

представляват процесуални предпоставки за предявяването му, а подлежат на изследване и преценка по съществото на спора /в този смисъл Определение № 1813 от 23.06.2023 г. на ВКС по к. гр. д. № 4387/2022 г., Решение № 556 от 13.06.2006 г. по гр. д. № 472/2005 г. на II г. о. на ВКС/.

Съгласно чл. 32, ал. 2 ЗЗД обаче правото да се иска унищожение се погасява с тригодишна давност, като същата в процесния случай започва да тече от деня на сключването на договора. В отговора на исковата молба ответникът е направил изрично възражение за изтекла погасителна давност по отношение на предявения иск по чл. 31, ал. 1 ЗЗД. Процесният договор е сключен на 10.06.2013 г., като давността за предявяване на иска по чл. 31, ал. 1 ЗЗД е изтекла на 10.06.2016 г., а исковата молба е депозирана на 19.04.2023 г., предвид което съдът намира възражението за основателно. Предявеният иск за унищожаване на процесния договор за продажба на наследство от 10.06.2013 г. поради невъзможност на продавача Н. С. да разбира и ръководи действията си следва да бъде отхвърлен като погасен по давност, като в случая е безпредметно изследването на условията по чл. 31, ал. 2 ЗЗД.

По предявения иск с правно основание чл. 27, предл. 5, във вр. с чл. 30 ЗЗД:

Предвид отхвърлянето на иска за с правно основание чл. 31, ал. 1 ЗЗД, следва да бъде разгледан предявения в условията на евентуалност иск с правно основание чл. 27, предл. 5, във вр. с чл. 30 ЗЗД.

В тежест на ищите по предявения в условията на евентуалност иск по чл. 27, предл. 5, във вр. с чл. 30 ЗЗД е да докажат, че процесният договор за продажба на наследство е сключен от Н. С. при възбуждане на основателен страх от предстояща беда за нея, за имуществото ѝ или за нейни близки и имуществото им, съответно твърденията си, че е упражнена принуда по отношение на С. да сключи сдЕ.та, за да ѝ бъде оказана помощ за оцеляването ѝ, което е възбудило у нея в този момент основателен страх.

Съгласно чл. 30 ЗЗД заплашването е основание за унищожение на договора, когато едната страна е била принудена от другата страна или от трето лице да сключи договора чрез възбуждане на основателен страх. Заплашването е възбуждане на основателен страх от предстояща беда за страната, за имуществото ѝ или за нейни близки и имуществото им (психическа принуда). Тези страхови представи трябва да са предизвикани от другата страна по договора или от трети лица. Необходимо е използването на психическа принуда да предизвика основателен страх у заплашвания, като критерият за преценка на средствата за възбуждане на основателен страх, трябва да бъде обективен и абстрактен. Без значение са субективните качества на заплашвания при преценяване на възбуждането на основателен страх у него при използване на средствата на психическа принуда.

В настоящия случай твърденията на ищите, че е упражнена принуда по отношение на Н. С. да сключи сдЕ.та, за да ѝ бъде оказана помощ за оцеляването ѝ, което е възбудило у нея в този момент основателен страх, останаха абсолютно недоказани. Не са ангажирани каквито и да било доказателства, които да установяват, че насрещната страна по сдЕ.та – Г. Г., или трето лице е предизвикало страхови представи у прехвърлителяката Н. С., нито пък че по отношение на нея е упражнен какъвто и да било психически натиск да сключи сдЕ.та.

Твърденията за наличие на заплашване на Н. С. при сключване на сдЕ.та не бяха доказани от страната която съгласно нормата на чл. 154 ГПК носи тежестта на доказване, а именно ищите. По делото не е установено по несъмнен начин формиране на страхови представи у Н. С., още по-малко основателни, в резултат на упражнено психическо въздействие върху нея.

Предвид гореизложеното предявеният иск за унищожаване на процесния договор за продажба на наследство от 10.06.2013 г. поради сключването му при заплашване на Н. С. следва да бъде отхвърлен като неоснователен.

По разноските:

С оглед изхода от делото и на основание чл. 78, ал. 3 ГПК ищите следва да бъдат

осъдени да заплатят на ответника направените по делото разноси в общ размер от 1 530,00 лв. /30,00 лв. – депозит за свидетели и 1 500,00 лв. – адвокатско възнаграждение/, разделени поравно между тях.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ предявения от Т. Б. И., ЕГН: ***** и И. Б. И., ЕГН: ***** против Г. Х. Г., ЕГН: ***** главен иск с правно основание чл. 26, ал. 2, предл. 2 ЗЗД за обявяване за нищожен на договор за продажба на наследство от 10.06.2013 г. с нотариално удостоверяване на подписите на страните рег. № 3356 на нотариус В. В., с район на действие Р. с. – В. и рег. № 338 на НК, вписан в Служба по вписванията – В. с дв. вх. рег. № ***** сключен между Н. Т.а С. като продавач и Г. Х. Г. като купувач, поради липса на съгласие от Н. Т.а С. за сключването му.

ОТХВЪРЛЯ предявения от Т. Б. И., ЕГН: ***** и И. Б. И., ЕГН: ***** против Г. Х. Г., ЕГН: ***** евентуален иск с правно основание чл. 26, ал. 2, предл. 3 ЗЗД за обявяване за нищожен на договор за продажба на наследство от 10.06.2013 г. с нотариално удостоверяване на подписите на страните рег. № 3356 на нотариус В. В., с район на действие Районен съд – В. и рег. № 338 на НК, вписан в Служба по вписванията – В. с дв. вх. рег. № 4089/10.06.2013 г., сключен между Н. Т.а С. като продавач и Г. Х. Г. като купувач, поради нищожност на нотариалното удостоверяване и липса на предвидената от закона форма за сключването му.

ОТХВЪРЛЯ предявения от Т. Б. И., ЕГН: ***** и И. Б. И., ЕГН: ***** против Г. Х. Г., ЕГН: ***** евентуален иск с правно основание чл. 31, ал. 1 ЗЗД за унищожаване като сключен при невъзможност на продавача Н. Т.а С. да разбира и ръководи действията си на договор за продажба на наследство от 10.06.2013 г. с нотариално удостоверяване на подписите на страните рег. № 3356 на нотариус В. В., с район на действие Районен съд – В. и рег. № 338 на НК, вписан в Служба по вписванията – В. с дв. вх. рег. № ***** сключен между Н. Т.а С. като продавач и Г. Х. Г. като купувач.

ОТХВЪРЛЯ предявения от Т. Б. И., ЕГН: ***** и И. Б. И., ЕГН: ***** против Г. Х. Г., ЕГН: ***** евентуален иск с правно основание чл. 27, предл. 5, във вр. с чл. 30 ЗЗД за унищожаване като сключен при заплашване на продавача Н. Т.а С. на договор за продажба на наследство от 10.06.2013 г. с нотариално удостоверяване на подписите на страните рег. № 3356 на нотариус В. В., с район на действие Районен съд – В. и рег. № 338 на НК, вписан в Служба по вписванията – В. с дв. вх. рег. № 4089/10.06.2013 г., сключен между Н. Т.а С. като продавач и Г. Х. Г. като купувач.

ОСЪЖДА на основание чл. 78, ал. 3 ГПК Т. Б. И., ЕГН: ***** да заплати на Г. Х. Г., ЕГН: ***** сумата от **765,00 лв.**, представляваща разноси по делото.

ОСЪЖДА на основание чл. 78, ал. 3 ГПК И. Б. И., ЕГН: ***** да заплати на Г. Х. Г., ЕГН: ***** сумата от **765,00 лв.**, представляваща разноси по делото.

Решението подлежи на обжалване пред О. с.– В. в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – В.: _____